

postmottak@kd.dep.no

Att. Roger Spidsberg

Vår ref.

Deres ref.

Bodø, 15. januar 2015

Høringsuttalelse - endringer i privatskoleloven (ny friskolelov)

PBL velger å gi innspill i denne høringen for å bidra til nødvendig regelutvikling som er viktig for den videre utviklingen av norsk skole. Våre gode erfaringer fra en mangfoldig og dyktig barnehagesektor ligger til grunn for våre innspill.

Det er viktig for PBL å benytte anledningen til å stille spørsmål om hvorvidt norske regler i tilstrekkelig grad oppfyller våre traktatfestede forpliktelser. Er de reglene som i dag begrenser mangfoldet i norske private skoler i tråd med bl.a. barnekonvensjon? Er reglene hensiktsmessige i forhold til mekanismer vi kjenner fra EØS-reglene om konkurransenøytralitet som grunnlag for viktig utvikling av så å si enhver sektor? Hvordan balanseres de konkrete forpliktelser i norsk rett med de underliggende formål bak regelsettene?

Vi stiller disse spørsmålene fordi vi mener det er et åpenbart utviklingspotensial når det gjelder regler for private skoler i Norge. Det er svært positivt at regjeringen inviterer til høring for å gjøre en del nødvendige grep, i tråd med regjeringens politiske plattform.

Som bransje er barnehagene også en stor mottaker av arbeidstakere som pr. i dag ender sitt utdanningsløp i videregående skole, og yrkesfagenes rammevilkår står oss dermed nært.

For at grunnleggende rammevilkår for private skoler skal stå seg også ved et regjeringsskifte, bør det gjennomgående innarbeides en forutsetning om en levert kvalitet på likt eller bedre enn de lokale/regionale offentlige skoletilbud som grunnlag for rett til å drive. Et slikt kvalitetskrav vil både være utviklende for skolesektoren, og vil positivt kunne påvirke skeptikere til private skoler. Å bli målt på kvalitet er grunnleggende positivt, og noe som alltid bør være et viktig premiss ved politiske diskusjoner om sektorens rammevilkår.

PBL ser ikke behov for å endre begrep fra privatskole til friskole. Selv om spørsmålet ikke har stor betydning, så bør ett begrep beholdes og utvikles. Vår posisjon bygger delvis på en påstand om at i dagligtale blir alternativer til offentlige tilbud omtalt som «private», herunder skoler. For øvrig har vi erfaring med at private barnehager omtales nettopp som privat, og ikke som «ikke-kommunale» barnehager, som har vært barnehagelovens formelle begrep i en årrekke.

PBL støtter både omlegging av godkjenningsgrunnlag bort fra formål, og spissing mot yrkesfag og profilskoler. Dette er gode skritt i riktig retning. PBL mener også at det på sikt bør åpnes for godkjenning på enda flere grunnlag.

PBL støtter ideen om at tilbud rettet mot voksne skal være eget godkjenningsgrunnlag.

PBL er skeptisk til konseptet etableringsnekt pga. «negative konsekvenser». Selv om det kan vises til forvaltningspraksis som sikrer mot de mest ytterliggående lokale argumenter, så er konseptet problematisk. I det minste må kravet kvalifiseres ytterligere. Dette kan blant annet skje ved å sikre at også langsiktige interesser skal vektes tungt i vurdering om nektelse.

PBL støtter frihet til alternative gjennomføringsmetoder. Det gir ulike bransjer større muligheter til å etablere fagspesifikke utdanninger. For eksempel synes den såkalte «vekslingsmodellen» å være et meget godt alternativ, jf. NESO-skolen.

PBL anbefaler at skolene skal kunne tilby Vg3. Selv om det ikke nødvendigvis er praktisk for alle utdanningsløp, så bør det være frihet til å gi tilbudet ved behov.

PBL anbefaler å fjerne forbudet mot at skolene driver annen virksomhet.

Så lenge reglene har fokus på levert kvalitet, må det være opp til eierne å vurdere hvordan de skal organisere sin virksomhet, herunder om de skal drive annen type virksomhet aktivt eller gjennom eierskap.

Subsidiært bør det åpnes for at det innenfor ett subjekt kan drives med visse typer aktiviteter, f.eks. alt som har med utdanningsløp å gjøre. Man vil da kunne få både barnehager og skoletilbud i samme enhet.

PBL er svært uenig i at det fremdeles skal være forbud mot utbytte.

Skolene må måles på kvalitet, ikke på økonomi. En slik mekanisme vil best sørge for at penger kommer «elevene til gode» i form av resultater. For PBL fremstår det som nokså ulogisk at private skoler skal være den eneste sektor som leverer varer og tjenester til det offentlige hvor det i praksis ikke gis rom for kommersielle aktører. Slike regler er kun et virkemiddel for å hindre etablering, og kan for øvrig ikke begrunnes godt så lenge skolene leverer den kvalitet de er forpliktet til.

Manglende anledning til å forrente kapital som skal brukes til å utvikle morgendagens norske skole gjør at grunnlag for alternative tilbud forvitrer allerede fra start.

Private barnehagers mangfold i forhold til offentlige barnehager er langt på vei et direkte resultat av at bransjen frem til 2011 har vært åpen for alle typer aktører med ulike ideer og interesser. Private barnehager har over år også levert innhold av en kvalitet som gjør at privat sektor i en lang rekke undersøkelser er ledende i forhold til de kommunale barnehagene.

At den norske skolen ikke skal bli utfordret av et tilsvarende mangfoldig skoletilbud er et direkte tap for samfunnet. For PBL er det direkte motstridende å argumentere mot utbytte og for mangfold og utvikling. Her må man velge, hvis man reelt sett ønsker alternativer til den offentlige skolen.

Som ledd i høringen/endring av regelsettene skal forvaltningen gjøre en folkerettslig vurdering av hvordan det norske utbytteforbudet står seg i forhold til Norges internasjonale forpliktelser. Dette arbeidet imøteser PBL. Blant annet får vi da svar på om man har oppfylt sine forpliktelser ved i praksis kun å gi de miljøene som har tilgang til «gratis penger»/milde gaver rett til å etablere alternativer. Hvordan dette står seg i forhold til prinsipper i traktat, herunder barnekonvensjonen, bli interessant å få vurdert.

PBL mener de foreslåtte minimumskravene til elevtall er uheldige. Det vil gjøre det vanskelig å etablere/forsvare tilbud som f.eks. kan være viktige for spesifikke bransjer med lite volum. PBL anbefaler i tråd med våre konklusjoner ovenfor at man ikke ser på antall, men alternativt måler kvalitet. Oppfylles ikke minstekrav, så skal tilbudet avvikles.

Det er også behov for noen avklaringer i forhold til finansiering av private skoler. Det bør blant annet avklares hvordan pengestrømmene til videregående yrkesfaglige tilbud med lærekontrakter skal fungere. Hvordan beregnes og utbetales lærlingtilskudd til bedriftene i forhold til tilskudd til skolene?

At man i skolesektoren skal beholde en systematisk forskjellsbehandling sammenlignet med offentlige tilbud, slik at private skoler kun har rett på 85 % av hva den offentlige skolen får, er etter vårt syn overmodent for oppdatering. Vårt krav er at likt tilbud må gi rett til likt tilskudd, og det må bli så enkelt som mulig å etterprøve beregningsgrunnlagene for tilskuddsnivå. Dette er tema som er vel kjent fra barnehagesektoren, og vi oppfordrer regjeringen til å innføre reell økonomisk likebehandling også for skolene.

En endret privatskolelov bør bygge på et reelt ønske om å etablere alternativer til den offentlige skolen. Den bør også bygge på en grunnleggende tillit til aktørene, og på krav til levert kvalitet. PBL advarer mot tilsynsregimer primært rettet mot drift/økonomi. Dette har verken kommuner eller fylkesmannen i dag kompetanse eller kapasitet til å følge opp på en hensiktsmessig måte.

PBL vil også advare mot å bygge regelsett for en hel sektor på logisk induksjon fra et svært lite antall aktører. På skoleområdet er det i dagen en minimal andel private aktører, slik at en ny og mer offensiv politikk for private skoler primært må ses på som nybrottsarbeid. Reel frihet til etablering er da grunnleggende.

PBL frykter at debatten også fremover primært vil være politisk dogmatisk, men håper vi ved å prioritere debatt rundt særlig videregående yrkesrettet opplæring kan vise at private skoler i mye større grad bør være et innslag i den norske skolen. Til gagn for både elever, næringsliv, og samfunnet.

Skolesektoren bør få oppleve den samme blomstring som barnehagesektoren. Nå er tidspunktet kommet for å gi rammebetingelser som reelt åpner for etablering av private alternativer også i skolen.

Med vennlig hilsen
PBL

Espen Røkkan
direktør for interessepolitikk
93497420
espen@pbl.no